akkoord 11-4-22

[redacted]

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

Aan Minister MLZS Deadline: 11 april 2022

nota

Vervolg coördinerende aanpak VN-verdrag handicap

TER BESLISSING

Directoraat Generaal Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke Ondersteuning
Team C

Opgesteld door

[redacted]

Datum
4 april 2022

Kenmerk

Uw kenmerk
3349423-1027434-DMO

Zaaknummer
1027434

Bijlage(n)
4

1. Aanleiding

- Zowel vanuit de Tweede Kamer (motie Westerveld/Werner) als vanuit het Coalitieakkoord ("doorgaan met de goede initiatieven uit *Onbeperkt meedoen*") ligt er een opdracht om een vervolgstrategie voor de coördinatie van de implementatie van het VN-verdrag handicap (hierna: VN-verdrag) uit te werken.
- Tijdens onze overleggen op 22 februari 2022 en 23 maart 2022 hebben we een eerste uitwerking met u doorgenomen aan de hand van vijf actielijnen waarlangs u een vervolg kunt geven aan de coördinerende aanpak van VWS op de implementatie van het VN-verdrag.
- In het overleg op 23 maart gaf u aan de Tweede Kamer op korte termijn te willen informeren over uw aanpak, in aansluiting op de verzochte termijn in de motie en met het oog op het commissiedebat gehandicaptenbeleid/verpleeghuiszorg/Wlz op 21 april 2022.

2. Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met de wijze van uitwerking en presentatie van de besproken actielijnen in de bijgevoegde Kamerbrief?
  - ➔ Zie Kamerbrief in bijlage
  - ➔ Wij vragen uw reactie voor 11 april, zodat er gelegenheid is tussen 11 en 19 april n.a.v. uw reactie indien nodig aanpassingen te verrichten en tevens de afstemming met uw collega-bewindspersonen te voltooien (zie verder onder 4E).

[redacted]

- Bent u akkoord met de verzending van deze Kamerbrief aan de Tweede Kamer op 19 april, voorafgaand aan het commissiedebat op 21 april?
  - ➔ Verzending op 19 april sluit (kort) aan op het commissiedebat, maar geeft ook nog de ruimte om de akkoorden van de overige bewindspersonen namens wie u de brief verstuurt te verzamelen.
  - ➔ Gezien de planning is ons advies is om de brief, zodra u akkoord bent met de strekking ervan, via uw politiek adviseur alvast aan te kondigen.

- Bent u akkoord met het gelijktijdig verzenden van een kopie van deze Kamerbrief aan de Eerste Kamer?
  - ➔ Zie gelijkluidende Kamerbrief in bijlage

➔ De Eerste Kamer toont veel interesse in en stelt regelmatig vragen over de implementatie van het VN-verdrag. De Eerste Kamer is in de vorige periode ook over het toenmalige programmaplan 2018 – 2021 geïnformeerd en meegenomen met voortgangsrapportages. Ook op grond van wetgeving (Besluit Toegankelijkheid) is er een periodieke informatietoezegging naar beide Kamers. Daarom adviseren we u deze brief ook parallel aan de Eerste Kamer te versturen.

- Belangrijke vervolgstappen na het versturen van deze Kamerbrief zijn:
  - Het verder afronden van de inhoudelijke verkenning, gericht op het sluiten van eerste inclusiepacten.
  - Het werven van een bestuurlijk aanjager en het organiseren van een spiegelgroep met ervaringsdeskundigen.
  - Voorbereiden van de vorm en inhoud van het eerstvolgende bewindspersonenoverleg over de implementatie van het VN-verdrag handicap (bijvoorbeeld rond mijlpaal ratificatiedatum VN-verdrag, in ieder geval voor het zomerreces).
  - Het organiseren van de eerste brede beleidstafel met maatschappelijke organisaties (bijvoorbeeld rond mijlpaal Week van Toegankelijkheid/begin oktober).
  - ➔ Om de voortgang op deze vervolgstappen tussentijds met u te bespreken, zouden wij graag medio mei een intern vervolgoverleg met u plannen.

3. Kernpunten

- De Kamerbrief kent een globale opbouw in vijf delen:
  1. Inleiding (pagina 1 en 2)
  2. Samenvatting van hoofdpunten van de brief (pagina 2)
  3. Beschouwing op stand van zaken en kansen voor verbeteringen (pagina 3 – 5)
  4. Presentatie van de actielijnen (pagina 5 – 11)
  5. Bijlage met een overzicht van het VN-verdrag handicap in de beleidsagenda's van uw collega's in het kabinet (pagina 12 – 20)

- In de inleiding (1):
  - Staat het sociaal model verbonden aan het VN-verdrag expliciet centraal. Dit model is een belangrijk uitgangspunt voor belangenorganisaties zoals Ieder(in) en sluit ook aan bij de wijze waarop wij de beoogde verandering in denken en doen met u besproken hebben.

- In de samenvatting van hoofdpunten van de brief (2):
  - Leggen we de nadruk op de intentie om voor einde 2022 een aantal eerste inclusiepacten te sluiten en hiervoor een aanjager te werven (later uitgewerkt in actielijn 1).
  - Leggen we de nadruk op relevante proces-interventies vanuit uw coördinerende rol zoals de brede beleidstafel met betrokken organisaties en de spiegelgroep met ervaringsdeskundigen (later uitgewerkt in actielijnen 2 en 3).

- Benoemen we ook de eigen agenda's van uw collega's in het kabinet, waarover u de Kamer met name op globale inhoud en proces informeert (later uitgewerkt in bijlage brief).

- In de beschouwing (3):
  - Geven we een korte samenvatting van initiatieven die in de afgelopen periode op gang zijn gekomen. Dit is een korte actualisatie van de eindrapportage 2018 – 2021 die de Tweede Kamer november 2021 heeft ontvangen. Deze samenvatting maakt de brief ook zonder de eindrapportage zelfstandig leesbaar, zodat het beeld op eerdere initiatieven en resultaten niet ontbreekt.
  - Geven we erkenning aan (kritische) verbeterpunten, o.a. aangestipt in rapportages van de Alliantie VN-verdrag en het College voor de Rechten van de Mens (zie verder onder 4B).
  - Benoemen we dat de implementatie van het VN-verdrag bij uitstek een lange termijn benadering vergt. En geven we richting door voor de komende periode in te zetten op (a) snellere concretere verbeteringen op een kleiner schaalniveau en (b) inclusieve besluitvorming. Dit sluit aan op de inclusiepacten (actielijn 1) en de inzet van ervaringsdeskundigheid (actielijn 3).

- In de presentatie van de actielijnen (4):
  - Benoemen we dat de keuze voor de vijf actielijnen mede gegrondvest is in de evaluatie van het programma over de periode 2018 – 2021.
  - Werken we de vijf actielijnen uit. Hierbij leggen we de nadruk op de eerste drie actielijnen waar, zoals op 23 maart met u besproken, de eerste prioriteiten liggen.
  - Bij de uitwerking van de actielijnen wordt steeds een koppeling gemaakt tussen wat (a) op dit terrein in de afgelopen periode gedaan en is en (b) wat nu de vervolgstap wordt.
  - Specifiek in actielijn 2 (samenwerking) komt tot uiting:
    - De samenwerking met uw collega's in het departement langs de uitgangspunten zoals wij deze op 23 maart met u doorgesproken hebben. U benadrukt de extra ambitie die het nieuwe Regeerakkoord toont en het belang van de vertaling van het VN-verdrag in de eigen agenda's van uw collega's. Zie verder onder 4E.
    - In deze actielijn benoemt u ook de list of issues die Nederland binnenkort van het VN-comité zal ontvangen als een kans om het in gang gezette beleid rond het VN-verdrag te toetsen. U geeft aan hierover ook in gesprek te gaan met uw collega's in het kabinet.
    - De samenwerking met Ieder(in), VNG en MKB Nederland. In de brief is een weergave opgenomen van hun eerdere inzet en een weergave van de (nog lopende) gesprekken over hun toekomstige rol. Zie verder onder 4E en zie bijlage 1 (stakeholderanalyse bestuurlijke partners).

- In de bijlage met het overzicht op de beleidsagenda's van uw collega's (5):

- Is een ordening aangebracht op een aantal thema's: Werk, Onderwijs, Bouwen en Wonen, Zorg en Ondersteuning, Vervoer, Digitale toegankelijkheid en informatie, Het Rijk als inclusieve organisatie, Verkiezingen, Sport, Cultuur en Media.
- In het overzicht is vermeld dat dit geen uitputtend overzicht is van beleidsagenda's waarin het VN-verdrag vertaald is. Maar in dit overzicht komen wel de onderwerpen terug waar belangrijke prioriteiten van dit kabinet liggen, vanuit de vertaling van het Coalitieakkoord.

4. Toelichting

a. *Draagvlak politiek*

- De implementatie van het VN-verdrag kwam de afgelopen jaren het meest prominent aan de orde in een eigen plenair debat (19 december 2019) en bij bespreking in een breder commissiedebat (26 november 2020).
- Bij de behandeling van de VWS begroting 2022 (oktober 2021) kwam het VN-verdrag kort aan de orde. In dit debat is de motie Westerveld/Werner aangenomen waar u met deze brief invulling aan geeft.
- Rode lijnen in de algemene vragen over de implementatie van het VN-verdrag gaan over:
  a. Het tempo van implementatie en geboekte resultaten
  b. Pleidooi om wetgeving of normen rond het VN-verdrag aan te scherpen.
  - ➢ Tempo en resultaatverwachting worden in de brief geadresseerd.
  - ➢ Rond wetgeving en normen: zie 4D

- Aandacht vanuit de Tweede en Eerste Kamer rond het VN-verdrag richt zich met name op:
  - Overkoepelende thema's zoals de vertegenwoordiging van ervaringsdeskundigen en de inzet op maatschappelijke bewustwording.
  - Specifieke thema's zoals inclusieve speelplaatsen en beleid rond assistentiehonden.
  - Specifieke onderwerpen zoals het facultatief protocol bij het VN-verdrag of implementatie van het VN-verdrag op de BES eilanden.
  - ➢ De overkoepelende thema's bewustwording en ervaringsdeskundigheid worden in de brief geadresseerd.
  - ➢ De overige thema's zijn dusdanig specifiek dat ze niet direct bij deze brief passen, op deze thema's is eerder door middel van aparte brieven en in andere debatten met de Kamer gecommuniceerd. Indien aan de orde zullen in aanloop naar het debat uiteraard QA's over deze specifieke thema's worden voorbereid.

b. *Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie*

- In aanloop naar de bespreking van de initiële Nederlandse rapportage bij het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap heeft de Alliantie VN-verdrag haar eerder opgestelde schaduwrapportage opnieuw onder de aandacht gebracht.

- Het College voor de Rechten van de Mens heeft recent een additionele rapportage aan het VN-comité in Geneve gestuurd en het onderzoek Inzicht in Inclusie III uitgebracht.
- Vrij Nederland besteedde vrij recent (7 maart) aandacht aan de implementatie van het VN-verdrag onder de kop "parallelle samenleving" met veel aandacht voor sociale (on)toegankelijkheid (eenzaamheid, buitengesloten voelen). Het artikel volgde op een eerdere rapportage van Vrij Nederland en Pointer (november 2021) waarin o.a. de openbare ruimte en het onderwijs centraal stonden.
- ➢ Vrij Nederland en Pointer hebben de rapportages van de Alliantie en het College als bron gebruikt. Een reactie is in deze Kamerbrief meegenomen.

c. *Financiële en personele gevolgen*
- Vanaf 2023 is, onder voorbehoud van definitieve besluitvorming over de voorjaarsnota, voor de coördinatie van het VN-verdrag structureel 9,3 miljoen beschikbaar (waarvan 5 miljoen structureel vanuit RA). Dit betreft het totale coördinatiebudget.
- Een deel van het coördinatiebudget was in de periode 2018 - 2021 toebedeeld aan de projecten van de bestuurlijke partners: de Alliantie, de VNG en VNO-NCW/MKB Nederland. Hiermee werd een impuls gegeven aan de inzet van ervaringsdeskundigheid en de betrokkenheid van gemeenten en bedrijfssectoren. Ook voor de komende periode zijn er middelen gereserveerd om aan de lopende gesprekken met deze partners over hun toekomstige rol financiële bijdragen te verbinden.
- Een overig deel werd in de vorige periode besteed aan monitoring en communicatie, wat ook voorzien wordt voor de komende periode.
- In lijn met het voorstel dat wij 22 februari met u bespraken, is het voornemen om in 2022 (opbouwfase) en verder vanaf 2023 (structureel) een substantieel deel voor de inclusiepacten en hieraan verbonden kennisverspreidingsstrategie te reserveren.
- Er is verder afgesproken dat elk departement zijn inhoudelijke inzet op de implementatie van het VN-verdrag vanuit eigen middelen financiert. De financiële informatie over specifieke maatregelen, activiteiten en projecten wordt via departementale begrotingen verantwoord.

d. *Juridische aspecten haalbaarheid*
- De actielijnen die u voor het vervolg van de coördinatie op het VN-verdrag voorstelt, kunnen worden ingevuld binnen het huidige wettelijk kader.
- De kern van het wettelijk kader rond het VN-verdrag bestaat - naast het VN-verdrag zelf - uit bepalingen in de Wgbh/cz, Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Op specifieke onderdelen zijn soms aanvullende verplichtingen vastgelegd, zoals op het terrein van digitale toegankelijkheid en het openbaar vervoer.
- Ook in de beleidsagenda's van uw collega's ligt de nadruk op het versterken van de uitvoering binnen het bestaande wettelijk kader. Bijvoorbeeld met aanvullende maatregelen (breed offensief en banenafspraak), een routekaart (inclusiever onderwijs), een akkoord met de sector (openbaar vervoer), stappenplan (digitale toegankelijkheid) of de ontwikkeling van een veldnorm (toegankelijk bouwen).
- In de beleidsagenda rond verkiezingen is een voorstel voor een tijdelijke experimentenwet bijstand in het stemhokje opgenomen. De minister van

BZK verwacht dit wetsvoorstel medio juni in de MR te brengen. Wij zullen u hierover binnenkort specifiek informeren.

e. *Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)*

Departementen
Rond de verdere afstemming van de Kamerbrief:
- De Kamerbrief en specifiek het overzicht van beleidsagenda's is afgestemd met SZW, OCW, IenW en BZK.
- Vanaf 5 april wordt de Kamerbrief ook voorgelegd aan 9 van uw collega's in het kabinet binnen deze 4 departementen (opgesomd onderaan de brief). Wij verwachten de definitieve reacties tussen 11 en 15 april.
- Intern is de Kamerbrief afgestemd met LZ (toekomstagenda gehandicaptenzorg) en Sport (Nationaal sportakkoord).

Naar aanleiding van de Kamerbrief:
- Het overzicht dat deze Kamerbrief geeft op de beleidsagenda's is een goed vertrekpunt om, in aanloop naar het bewindspersonenoverleg dat u in de brief voorstelt, vanuit DMO op een aantal thema's verdiepende inhoudelijke gesprekken te voeren met collega-directies binnen de andere departementen. Bijvoorbeeld op het gebied van werk, wonen, onderwijs en vervoer.
- In ons overleg op 23 maart hebben we ook met u stil gestaan bij het thema innovatie. Bijvoorbeeld in de zorg, rond de arbeidsmarkt of met behulp van consumententechnologie. Dwars door de beleidsagenda's heen zijn voorbeelden van innovatie terug te zien.

Veldpartijen
- De Kamerbrief bevat ook bijdragen van de Alliantie VN-verdrag (penvoerder Iederin), VNG en VNO-NCW/MKB Nederland over inzet in de afgelopen jaren en hun huidige en toekomstige rol. Verdiepend hebben wij hierover een stakeholderanalyse in de bijlage toegevoegd (zie bijlage 3). De Kamerbrief is ook onder embargo met deze partijen gedeeld en wij verwachten hun reactie voor 11 april.
- Ieder(in) heeft in een eerste reactie aangegeven positief te zijn over de aandacht voor het sociaal model in de brief en Ieder(in) wil graag betrokken zijn bij de verdere uitwerking van actielijn 3 (ervaringsdeskundigheid).
- De Kamerbrief is onder embargo gedeeld met het College voor de Rechten van de Mens. De reactie van het College wordt voor 11 april verwacht.

f. *Gevolgen administratieve lasten*
n.v.t.

g. *Toezeggingen*
- Met deze brief geeft u invulling aan de openstaande motie Westerveld/Werner (zie bijlage 2).

h. *Fraudetoets*

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
n.v.t.